

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права та гуманітарних наук
Кафедра правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних
дисциплін

08-01-19М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних завдань та самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Організаційні та правові засади
протидії корупції в Україні»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності Д8 «Право»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННІ права та
гуманітарних наук
Протокол № 9
від 20 травня 2026 р.

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни **«Організаційні та правові засади протидії корупції в Україні»** для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності D8 «Право» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Гришко В. І., Вікторчук М. В., Вознюк С. С. Рівне : НУВГП, 2026. 31 с.

Укладачі: Гришко Вікторія Іванівна, к.пед.н., доцент, доцент кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін. Член робочої групи з фахового рецензування навчальної дисципліни «Доброчесність та антикорупція для педагогічних працівників». Наказ НАЗК №336/25 від 17.11.2025 р.;

Вікторчук Марія Василівна, к.ю.н., головний спеціаліст першого відділу Управління проведення повних перевірок Національного агентства з питань запобігання корупції;

Вознюк С. С., асистент кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Гришко Вікторія Іванівна, к.пед.н., доцент, завідувач кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Керівник групи

забезпечення спеціальності к.ю.н. Швець О. М.

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри

Протокол № 12 від «19» травня 2026 року

© В. І. Гришко, М. В. Вікторчук,

С. С. Вознюк, 2026

© НУВГП, 2026

ЗМІСТ

Передмова	4
ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА	6
1.1 Опис освітньої компоненти	6
1.2. Тематика практичних занять	9
1.3. Критерії та шкала оцінювання	11
2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	13
3. Самостійна робота	25
4. Індивідуальні науково-дослідні завдання	26
5. Рекомендована література	28

Передмова

Сучасний розвиток української держави супроводжується глибокими трансформаційними процесами, що вимагають підвищення ефективності діяльності органів державної влади та утвердження принципів верховенства права. У цих умовах корупція виступає одним із ключових чинників, що ускладнює реалізацію державної політики, знижує результативність управлінських рішень та негативно впливає на авторитет держави як на національному, так і на міжнародному рівнях. Тому протидія корупції є важливою складовою забезпечення стабільного функціонування правової системи та розвитку демократичного суспільства.

Особливого значення набуває формування у майбутніх фахівців у галузі права системного розуміння механізмів протидії корупції, а також практичних навичок застосування відповідного законодавства. Професійна діяльність правників у цій сфері вимагає здатності не лише правильно кваліфікувати корупційні правопорушення, але й аналізувати причини їх виникнення, оцінювати ризики та ефективно використовувати правові інструменти для їх мінімізації.

Навчальна дисципліна «Організаційні та правові засади протидії корупції в Україні» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння сутності корупції, її ключових проявів та негативних наслідків для держави і суспільства. Вона орієнтована на підготовку фахівців у галузі права, здатних ефективно застосовувати норми антикорупційного законодавства, здійснювати правову оцінку корупційних правопорушень, аналізувати корупційні ризики та брати участь у реалізації державної антикорупційної політики.

Метою вивчення дисципліни є забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері права, формування у них знань про засади протидії корупції в Україні, навичок практичного застосування положень законодавства у цій сфері, а також сприяння формуванню компетентностей, необхідних для розуміння та вирішення завдань, пов'язаних із протидією

корупції, що дозволить їм активно брати участь у побудові ефективної антикорупційної системи в Україні.

Основними завданнями дисципліни є вивчення засад протидії корупції в Україні, аналіз системи антикорупційного законодавства та правових інструментів протидії корупції в Україні, ознайомлення зі спеціальними заходами, спрямованими на протидію корупції, вивчення системи органів, що здійснюють протидію корупції в Україні, ознайомлення з міжнародним досвідом боротьби з корупцією, набуття практичних навичок розробки антикорупційних програм, виявлення антикорупційних ризиків та здійснення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів.

1. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1 Опис освітньої компоненти

Компетентності:

ПК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Фахові компетентності спеціальності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК9. Здатність застосувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Результати навчання:

РН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

РН10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на

основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з паровими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

РН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин д.ф./з.ф.	Оцінка, балів
Модуль 1. Теоретико-правові засади запобігання та протидії корупції в Україні		8/4	44
1.	Тема 1. Теоретичні засади запобігання та протидії корупції	2/1	6
2.	Тема 2. Нормативно-правова основа запобігання і протидії корупції в Україні	2/1	6
3.	Тема 3. Суб'єкти запобігання і протидії корупції в Україні	2/1	6
4.	Тема 4. Гласність та прозорість заходів щодо запобігання і протидії корупції	2/1	6
5.	Модульний контроль 1		20
Модуль 2. Заходи запобігання та протидії корупції в Україні		6/4	56
6.	Тема 5. Заходи запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням	1/1	5
7.	Тема 6. Спеціальні заходи запобігання і протидії корупції в Україні	1/1	5
8.	Тема 7. Контрольно-наглядова діяльність органів прокуратури за дотриманням законодавства у сфері запобігання та протидії корупції	2/1	6

9.	Тема 8. Відповідальність за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень	2/1	6
10.	Модульний контроль 2		20
11.	Індивідуальна робота		14
	Всього:	14/8	100

Підготовка до практичного заняття повинна включати:

1. Опрацювання лекційного матеріалу за темою заняття.
2. Опрацювання нормативних актів та юридичної практики за темою заняття.
3. Опрацювання методичних, наукових та літературних джерел за темою заняття.
4. Підготовка завдань в рамках самостійної роботи студентів за темою заняття.

Поточний контроль знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни «Організаційні та правові засади протидії корупції в Україні» проводиться у формах:

- усної відповіді (студент відповідає на питання викладача в усній формі);
- письмової відповіді (студент виконує завдання або пише відповіді на питання письмово);
- підготовки рефератів, доповіді з презентацією;
- роботи в групах, дискусій;
- розв'язування ситуативних задач;
- моделювання професійного середовища.

Для отримання додаткових балів студент, за узгодженням з викладачем може виконувати додаткові завдання наукового характеру (написання наукових тез, підготовка доповіді на конференції, написання наукової статті тощо).

1.3. Критерії та шкала оцінювання

Основні критерії, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені силабусом;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;

- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;

- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів;

- своєчасність виконання;

- дотримання вимог до оформлення.

Критерії оцінювання практичних завдань

(у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або

розрахункового характеру, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки, порушені терміни

виконання та вимоги до оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки

(висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

*у разі колективного виконання завдань передбачається розподіл балів між виконавцями

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1

Теоретико-правові засади запобігання та протидії корупції в Україні

Тема 1. Теоретичні засади запобігання та протидії корупції

План заняття

1. Сутність корупції та генеза форм корупційних правопорушень.
2. Причини та наслідки поширення корупції в Україні.
3. Система принципів запобігання і протидії корупції.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні підходи існують до визначення поняття корупції у науковій літературі?
2. Як відбувалася генеза форм корупційних правопорушень у різні історичні періоди становлення держави?
3. Які види корупційних правопорушень передбачені законодавством України?
4. Який вплив корупція здійснює на економічний розвиток держави?
5. У чому полягає значення принципу верховенства права у сфері протидії корупції?
6. Як реалізація принципів протидії корупції впливає на ефективність державної антикорупційної політики?

Завдання до теми:

1. Проаналізуйте наукові підходи до визначення поняття «корупція». Порівняйте щонайменше три різні дефініції (нормативну та доктринальні) та визначте їх спільні й відмінні риси. Сформулюйте власне узагальнене визначення корупції.
2. Визначте основні причини поширення корупції в Україні. Здійсніть їх класифікацію та обґрунтуйте, які з них є ключовими на сучасному етапі.

3. Охарактеризуйте систему принципів протидії корупції, закріплених у законодавстві України. Наведіть приклади їх реалізації у практичній діяльності органів державної влади.

Література: Основна - 2, 3, 7, 9. Допоміжна - 2, 3, 5.

Тема 2. Нормативно-правова основа запобігання і протидії корупції в Україні

План заняття

1. Історія розвитку антикорупційного законодавства в Україні.
2. Організаційні засади управлінської діяльності органів державної влади щодо запобігання і протидії корупції.
3. Інформаційно-аналітичне забезпечення запобігання і протидії корупції в Україні.
4. Міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії корупції.

Питання для самоконтролю:

1. Які нормативно-правові акти становлять основу сучасної антикорупційної політики України?
2. У чому полягають особливості становлення антикорупційного законодавства після набуття Україною незалежності?
3. Які ключові зміни відбулися в антикорупційному законодавстві України у зв'язку з євроінтеграційними процесами?
4. Які органи державної влади здійснюють діяльність у сфері протидії корупції?
5. У чому полягають організаційні засади діяльності антикорупційних органів в Україні?
6. Які функції покладені на спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції?
7. Яким чином забезпечується координація діяльності органів державної влади у сфері протидії корупції?

8. Які міжнародні акти регулюють питання протидії корупції?

9. Які основні принципи закріплені у міжнародних стандартах протидії корупції?

10. Як міжнародні стандарти впливають на формування національного антикорупційного законодавства України?

Завдання до теми:

1. Охарактеризуйте основні етапи становлення та розвитку антикорупційного законодавства в Україні. Визначте ключові нормативно-правові акти кожного етапу та їх значення.

2. Складіть схему системи органів державної влади, які здійснюють діяльність у сфері протидії корупції в Україні. Визначте їх основні повноваження та функції.

3. Проаналізуйте положення Конвенція ООН проти корупції та інших міжнародних антикорупційних актів.

Визначте:

1. Основні принципи та напрями протидії корупції, закріплені у міжнародних документах.

2. Ключові механізми міжнародного співробітництва у сфері протидії корупції.

3. Вплив міжнародних стандартів на формування та розвиток національного антикорупційного законодавства України.

4. Приклади імплементації положень міжнародних актів у законодавстві України.

4. Вирішіть ситуативну задачу:

До органу державної влади надійшла інформація про можливі порушення вимог антикорупційного законодавства посадовою особою, яка не подала щорічну електронну декларацію у встановлений строк. Керівництво установи не вжило жодних заходів реагування, посилаючись на відсутність чітких внутрішніх процедур контролю.

Визначте:

1. Які норми антикорупційного законодавства порушено у даній ситуації.

2. Які органи уповноважені здійснювати реагування на такі правопорушення.

3. Яке значення має інформаційно-аналітичне забезпечення у виявленні подібних порушень.

4. Який алгоритм дій має бути застосований для належного реагування на виявлену ситуацію.

Література: Основна - 1, 2, 3, 4, 9, 11. Допоміжна - 2, 6, 9, 10.

Тема 3. Суб'єкти запобігання і протидії корупції в Україні

План заняття

1. Система суб'єктів у сфері запобігання і протидії корупції.

2. Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції.

3. Правовий статус Національного антикорупційного бюро України.

4. Спеціалізована антикорупційна прокуратура в системі суб'єктів запобігання і протидії корупції в Україні.

5. Правовий статус викривачів корупції в Україні, гарантії їх захисту та відповідальність.

6. Порядок здійснення перевірки за повідомленням викривача корупції.

Питання для самоконтролю:

1. Які критерії класифікації суб'єктів протидії корупції можна виділити?

2. Які органи належать до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції?

3. Які повноваження має Національне агентство з питань запобігання корупції?

4. Які особливості правового статусу НАЗК?

5. Які завдання виконує Національне антикорупційне бюро України?

6. У чому полягає специфіка діяльності НАБУ?

7. Які повноваження має Спеціалізована антикорупційна прокуратура?

8. Які основні напрями взаємодії між НАЗК, НАБУ та САП?

9. Хто визнається викривачем корупції відповідно до законодавства України? Які права та гарантії захисту їм надаються?

10. Який порядок подання повідомлення про корупційне правопорушення викривачем?

11. Які етапи включає процедура перевірки повідомлення викривача?

12. Які правові наслідки має підтвердження інформації, наданої викривачем?

13. Який порядок здійснення перевірки за повідомленням викривача корупції та які етапи цього процесу?

Завдання до теми:

1. Охарактеризуйте систему суб'єктів протидії корупції в Україні. Здійсніть їх класифікацію за функціональним призначенням та обґрунтуйте доцільність такого поділу.

2. Охарактеризуйте порядок розгляду повідомлення викривача корупції. Визначте основні етапи перевірки, строки та суб'єктів, які беруть участь у цьому процесі.

3. Оцініть ефективність діяльності одного з антикорупційних органів України. Визначте проблемні аспекти його функціонування та запропонуйте шляхи їх вирішення.

4. Заповніть таблицю «Суб'єкти протидії корупції в Україні»:

Суб'єкт	Право- вий статус	Основні повноваження	Нормати- вна основа діяльності
Національне агентство з питань запобігання корупції			

Національне антикорупційне бюро України			
Спеціалізована антикорупційна прокуратура			

Література: Основна - 3, 5, 6, 8, 9, 10. Допоміжна - 1, 3, 4, 10,11.

Тема 4. Гласність та прозорість заходів щодо запобігання і протидії корупції

План заняття:

1. Поняття взаємодії суб'єктів у сфері запобігання і протидії корупції, її види, форми та принципи.
2. Правові засади участі громадськості в заходах щодо запобігання і протидії корупції.
3. Інформування громадськості про заходи щодо запобігання і протидії корупції.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає сутність гласності та прозорості у сфері протидії корупції?
2. Які існують види та форми взаємодії між суб'єктами протидії корупції?
3. Які нормативно-правові акти регулюють участь громадськості у протидії корупції?
4. У яких формах громадськість може брати участь у заходах протидії корупції?
5. Яким чином забезпечується доступ до публічної інформації у сфері протидії корупції?

Завдання до теми:

1. Охарактеризуйте поняття гласності та прозорості у сфері протидії корупції. Визначте їх значення для забезпечення ефективності антикорупційної політики.

2. Проаналізуйте положення Закон України «Про доступ до публічної інформації». Визначте, які гарантії забезпечують відкритість діяльності органів влади; які обмеження доступу до інформації передбачені законодавством; як ці норми сприяють протидії корупції.

3. Складіть зразок інформаційного запиту до органу державної влади щодо отримання відомостей про антикорупційні заходи, які ним здійснюються.

4. Заповніть таблицю «Принципи взаємодії суб'єктів у сфері протидії корупції», розкривши зміст кожного принципу, навівши приклади його застосування та визначивши його значення.

Принцип	Зміст	Приклад застосування	Значення
Законності			
Прозорості			
Взаємодії			
Відповідальності			
Підзвітності			
Участі громадськості			

Література: Основна - 3, 10, 13. Допоміжна - 8, 10.

МОДУЛЬ 2.

Заходи запобігання та протидії корупції в Україні

Тема 5. Заходи запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням

План заняття

1. Обмеження щодо суб'єктів відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення.
2. Електронне декларування в системі заходів запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням.
3. Порядок проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави та місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю:

1. Які законодавчо встановлені обмеження поширюються на осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування?
2. У чому полягає відмінність між корупційними та пов'язаними з корупцією правопорушеннями у контексті застосування обмежень?
3. Які обмеження встановлені щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності?
4. Які вимоги законодавства регулюють отримання подарунків посадовими особами?
5. Які види декларацій передбачені законодавством України та в яких випадках вони подаються?
6. Які типові помилки допускають суб'єкти декларування при заповненні декларацій і які їх правові наслідки?
7. Які підстави для проведення повної перевірки декларації передбачені законодавством?
8. Які строки проведення повної перевірки декларації та які рішення приймаються за її результатами?
9. Яким чином результати перевірки декларації можуть впливати на притягнення особи до юридичної відповідальності?

Завдання до теми:

1. Складіть перелік відомостей, які підлягають обов'язковому відображенню в електронній декларації.

Обґрунтуйте значення кожного з них для виявлення можливих корупційних ризиків.

2. Охарактеризуйте порядок проведення повної перевірки декларації. Визначте основні етапи, підстави для її проведення та можливі результати.

3. Вирішіть ситуативне завдання:

Посадова особа місцевого самоврядування не подала щорічну декларацію у встановлений строк, пояснюючи це технічними проблемами. Проаналізуйте ситуацію:

- чи настає відповідальність у цьому випадку;
- які обставини можуть бути враховані;
- який вид відповідальності можливий.

Література: Основна - 5, 7, 14. Допоміжна - 1, 7, 12.

Тема 6. Спеціальні заходи запобігання і протидії корупції в Україні

План заняття

1. Спеціальна перевірка щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

2. Антикорупційна експертиза проектів нормативних актів.

3. Запобігання корупції у діяльності юридичних осіб.

4. Заборона на одержання послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю:

1. Яка мета проведення спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на зайняття посад?

2. Які відомості підлягають перевірці під час спеціальної перевірки?

3. Які основні завдання антикорупційної експертизи?

4. Які суб'єкти уповноважені здійснювати антикорупційну експертизу?

5. Які обов'язки покладаються на юридичних осіб щодо запобігання корупції?

6. Які винятки можуть передбачатися із загальної заборони на одержання майна або послуг?

7. Які правові наслідки порушення встановлених заборон та обмежень на одержання послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування?

Завдання до теми:

1. Охарактеризуйте процедуру проведення антикорупційної експертизи проєктів нормативно-правових актів. Визначте її основні етапи та значення для правотворчого процесу.

2. Особа претендує на посаду в органі місцевого самоврядування, однак під час спеціальної перевірки виявлено недостовірні відомості щодо її майнового стану. Визначте правові наслідки такої ситуації; чи може особа бути призначена на посаду; які органи приймають відповідні рішення.

3. Порівняйте механізм спеціальної перевірки в Україні з аналогічними процедурами в країнах ЄС (на вибір). Визначте спільні та відмінні риси; рівень ефективності таких механізмів; які елементи доцільно імплементувати в українське законодавство.

Література: Основна - 6, 11, 14. Допоміжна - 7, 11.

Тема 7. Контрольно-наглядова діяльність органів прокуратури за дотриманням законодавства у сфері запобігання та протидії корупції

План заняття

1. Контроль прокурора за дотриманням антикорупційного законодавства.

2. Нагляд прокурора за дотриманням законів під час досудового розслідування корупційних або пов'язаних з корупцією кримінальних правопорушень.

3. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання і протидії корупції.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає сутність контрольно-наглядової діяльності органів прокуратури у сфері протидії корупції?

2. Які повноваження прокурора щодо контролю за дотриманням антикорупційного законодавства?

3. Які принципи здійснення прокурорського нагляду у сфері протидії корупції?

4. У чому полягає значення міжнародного співробітництва у сфері протидії корупції?

5. Які форми міжнародного співробітництва використовуються у боротьбі з корупцією?

6. Яка роль України у міжнародному антикорупційному співробітництві?

7. Яким чином міжнародні стандарти впливають на діяльність органів прокуратури України?

Завдання до теми:

1. Порівняйте поняття «контроль» і «нагляд» у діяльності органів прокуратури. Визначте їх спільні та відмінні риси.

2. Складіть алгоритм дій прокурора при здійсненні нагляду за досудовим розслідуванням корупційних правопорушень.

3. Обґрунтуйте доцільність розширення або обмеження повноважень прокурора у сфері нагляду за досудовим розслідуванням корупційних правопорушень. Наведіть аргументи «за» і «проти».

4. Проаналізуйте участь України у міжнародному співробітництві у сфері протидії корупції. Визначте основні напрями та механізми такої співпраці.

5. Вирішіть ситуацію:

Прокурор виявив, що під час розслідування корупційного злочину не були допитані ключові свідки. Визначте:

1) які процесуальні дії повинен вжити прокурор;

2) чи має він право давати вказівки слідчому;

3) які наслідки можливі у разі бездіяльності прокурора.

Література: Основна - 12, 13. Допоміжна - 3, 4.

Тема 8. Відповідальність за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень

План заняття

1. Види відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
2. Поняття та види корупційних правопорушень.
3. Відповідальність за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації: практичні аспекти притягнення до відповідальності.
4. Усунення наслідків корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.

Питання для самоконтролю:

1. Які критерії розмежування корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень у правозастосовній практиці?
2. Які проблеми виникають при кваліфікації діянь як корупційних правопорушень?
3. Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією?
4. Які проблемні аспекти виникають при розмежуванні помилки та умисного приховування інформації у декларації?
5. Які правові наслідки має встановлення факту подання недостовірних відомостей?
6. Яким чином судова практика впливає на застосування норм щодо відповідальності за корупційні правопорушення?
7. У чому полягає роль конфіскації та спеціальної конфіскації у системі протидії корупції?
8. Чи є чинна система відповідальності за корупційні правопорушення ефективною? Обґрунтуйте свою позицію з урахуванням практики застосування законодавства.

Завдання до теми:

1. Проаналізуйте види юридичної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення. Визначте підстави їх застосування та особливості притягнення до кожного виду відповідальності.

2. Оцініть ефективність відповідальності за подання недостовірних відомостей у декларації. Визначте проблеми правозастосування та запропонуйте шляхи їх вирішення.

3. Обґрунтуйте доцільність посилення або пом'якшення відповідальності за корупційні правопорушення в Україні з урахуванням міжнародного досвіду.

4. Порівняйте корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією. Визначте їх спільні та відмінні риси, а також особливості правової кваліфікації.

Посадова особа зазначила у декларації неповні відомості про доходи членів сім'ї, пояснюючи це відсутністю доступу до відповідної інформації.

Визначте:

- 1) чи є підстави для притягнення до відповідальності;
- 2) як встановлюється наявність умислу;
- 3) які органи здійснюють перевірку та реагування.

Література: Основна - 1, 4, 7, 8, 9. Допоміжна - 1, 6, 12.

3. Самостійна робота

Самостійна підготовка здобувачів вищої освіти у межах вивчення навчальної дисципліни «Організаційні та правові засади протидії корупції в Україні» є важливим елементом формування професійної компетентності майбутніх фахівців спеціальності «Право». Вона спрямована на поглиблення теоретичних знань щодо сутності, причин і форм прояву корупції, а також на опанування сучасних механізмів її запобігання, виявлення та ефективної протидії. Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню здобувачами освіти матеріалу з навчальної дисципліни «Організаційні та правові засади протидії корупції в Україні» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;

- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;

- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;

- робота в інформаційних мережах;

- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності здобувачів освіти в межах сесійного періоду.

4. Індивідуальні науково-дослідні завдання

Однією з форм організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи є індивідуальна робота здобувачів освіти. Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Організаційні та правові засади протидії корупції в Україні» може включати:

- написання наукових статей, тез наукових доповідей, рефератів та їх презентація на семінарських заняттях;

- участь у студентських конференціях, конкурсах, олімпіадах, наукових засіданнях, науково-практичних семінарах, колоквіумах тощо;

- анотацію прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;

- зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз законодавства України;

- розробка мультимедійних презентацій у вигляді спеціально підготовленого слайд-шоу, де матеріал подається у вигляді схем, діаграм, статистичних даних тощо.

Вибір видів індивідуальної роботи здійснюється студентом за власними інтересами та попереднім узгодженням з викладачем.

Тематику та форму індивідуальної роботи студент отримує на початку навчального семестру і здає роботу у визначені строки. Організацію, контроль та оцінювання якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює науковий керівник. Індивідуальна робота подається на кафедру для перевірки до початку екзаменаційної сесії.

Теми для виконання індивідуального науково-дослідного завдання

1. Конфлікт інтересів у публічній службі: проблема доведення та правозастосування.
2. Криміналізація незаконного збагачення: проблеми конституційності та доказування.
3. Викривачі корупції: чи працюють гарантії захисту на практиці?
4. Судова практика у справах про недостовірне декларування: тенденції та проблеми.
5. Корупційні ризики у сфері публічних закупівель: сучасні виклики.
6. Антикорупційна експертиза як інструмент впливу на нормотворчість.
7. Відповідальність за пов'язані з корупцією правопорушення: чи достатньо суворі санкції?
8. Роль медіа у викритті корупції: правові та етичні аспекти.
9. Антикорупційні органи України: проблема дублювання повноважень.
10. Співвідношення адміністративної та кримінальної відповідальності за корупцію.
11. Корупція в умовах воєнного стану: нові ризики та правові виклики.
12. Відкриті дані як антикорупційний інструмент.
13. Корупція в судовій системі: проблеми доведення та притягнення до відповідальності.
14. Антикорупційна політика ЄС.
15. Міжнародне співробітництво у справах про корупцію: практичні бар'єри.
16. Принцип добросовісності як юридична категорія: зміст і застосування.

17. Кримінальна відповідальність за зловживання впливом: проблеми кваліфікації.

18. Роль прокурора у справах про корупцію: процесуальні та практичні аспекти.

19. Декларування криптоактивів: виклики для правозастосування.

20. Корупція у місцевому самоврядуванні: специфіка та способи протидії.

21. Вплив цифровізації на трансформацію корупційних схем.

22. Антикорупційні ризики у сфері державних підприємств.

23. Відповідальність юридичних осіб за корупційні правопорушення: світовий досвід і Україна.

24. Інститут репутаційної відповідальності у боротьбі з корупцією.

25. Тенденції використання штучного інтелекту для виявлення корупційних ризиків.

26. Корупція як фактор національної безпеки держави.

27. Правове регулювання протидії корупції в Україні: загальна характеристика.

28. Державна антикорупційна політика: зміст та напрями реалізації.

29. Корупційні ризики у сфері кадрових рішень на державній службі.

30. Фінансовий контроль як інструмент протидії корупції: правові аспекти.

5. Рекомендована література

Основна література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24) : Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-Х.

Дата оновлення: 11.12.2025.URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (укр/рос) : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 31.10.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text.

3. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

4. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 17.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

5. Левчук А. О. Адміністративно-правовий механізм запобігання правопорушенням, пов'язаним з корупцією : дис. ... д-ра філософії за спеціальністю «Право» : 081 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. 260 с.

6. Міновський В. В. Національна поліція України як суб'єкт запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Науково-дослідний інститут публічного права, Дніпровський державний університет внутрішніх справ. Київ, 2024. 243 с.

7. Організаційні та правові засади запобігання і протидії корупції в Україні : курс лекцій (для студентів, курсантів, слухачів магістратури, аспірантури, ад'юнктури та підвищення кваліфікації) / В. Д. Гвоздецький, А. О. Левчук, А. О. Ляш, Ю. І. Мельничук, В. І. Цимбалюк. Рівне : Національний університет водного господарства та природокористування, 2021. 200 с.

8. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 07.06.2018 р. № 2447-VIII. Дата оновлення: 08.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>.

9. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Дата оновлення: 07.02.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

10. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. Дата оновлення: 25.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>.

11. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text>.

12. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. Дата оновлення: 03.12.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

13. Становлення антикорупційної юстиції в Україні : монографія / І. О. Білоус та ін. ; за заг. ред. О. О. Кравчука, С. М. Мойсака. Київ : ВАІТЕ, 2024. 340 с.

14. Трепак В. М. Протидія корупції в Україні: теоретико-прикладні проблеми : монографія . Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 444 с.

Допоміжна література:

1. Бондаренко О. С. Концепція кримінально-правової протидії корупції : монографія. Суми : СумДУ, 2021. 472 с.

2. Ващенко С., Ярошук Я., Бобровнік Ю. Антикорупційна стратегія України: виклики та перспективи в умовах євроінтеграції. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2025. Вип. 12. С. 46–52. URL: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2025-12-46-52>.

3. Вікторчук М. В., Полюхович М. М. Становлення та розвиток антикорупційного законодавства в Україні. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е. О. Дідоренка*. 2023. Вип 4. С. 139–152.

4. Гречко О. В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів протидії корупції в Україні : дис. ... д-ра філософії в галузі права : 081. Харків, 2024. 180 с.

5. Дем'янчук В. В., Сидоренко В. В., Добренька Н. В. Дискусійні теоретичні аспекти протидії корупційним діям в умовах воєнного стану в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Вип. 3. С. 314–318. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.03.53>.

6. Дрозд В. Г., Дрозд О. Ю., Журавльов Д. В., Петков В. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення: законодавство, актуальна судова практика, коментарі, роз'яснення, міжнародний досвід : збірник. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 442 с.

7. Корнієць П. Ю. Адміністративно-правові засади запобігання і протидії корупції в Національному антикорупційному бюро України : дис. ... д-ра філософії зі

спеціальності «Право» : 081 / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2023. 270 с.

8. Кулик К. Д. Відкритість і прозорість діяльності органів влади як невід’ємний елемент запобігання корупції в Україні під час дії воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. Т. 4, Вип. 91. С. 106–110. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.13>.

9. Міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії корупції : монографія / В. Л. Ортинський та ін. ; за ред. К. Б. Марисюка. Київ : Людмила, 2021. 111 с.

10. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» : станом на 27.12.2024 р. / за заг. ред. І. М. Копотуна. Київ : Центр навчальної літератури, 2024. 644 с.

11. Расюк Е. В. Проблемні питання взаємодії спеціальних суб’єктів запобігання корупції під час здійснення заходів з протидії корупційній злочинності в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 70. С. 435–443. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.70>.

12. Шило С. М. Особливості застосування законодавства щодо запобігання корупції в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. Вип. 74. Ч. 2. С. 86–93.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Сайт Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/>

2. Сайт Національного ветикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/>

3. Сайт Вищого антикорупційного суду. URL: <https://hcac.court.gov.ua/hcac/>

4. Сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>

5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>